

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 16 — Δεκέμβριος 1842 — ΤΟΜ. Β΄

ΑΠΛΟΥΣΤΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΟΓΙΚΗΣ.

Μάθημα Γ΄.

ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΜΑΣ.

Αἱ ἰδέαι μόναι ἤθελον εἰσθαι μηδέν σχεδόν, ἂν δὲν ἡδυνάμεθα καὶ νὰ τὰς διακοινωνῶμεν εἰς τοὺς ἄλλους. Καθότι ἕκαστος ἤθελε περιορίζεσθαι εἰς μόνην τὴν πεῖράν του, καὶ αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ νοός μας ἤθελον χάνεσθαι μεθ' ἡμῶν. Ἀλλ' ἡ φύσις προσδιόρισσα τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζῶσιν εἰς κοινωνίαν, τοὺς ἔδωσε καὶ τὰ μέσα τοῦ νὰ γνωστοποιῶσι τοὺς στοχασμούς των καὶ νὰ ἐννοῶσι τοὺς τῶν ἄλλων. Τὰ μέσα ταῦτα εἶναι τὰ σημεῖα τῶν ἰδεῶν μας.

Εἶναι δὲ τὰ μέσα ἢ φυσικὰ ἢ κατὰ προαίρεσιν.

Φυσικὰ μέσα λέγονται ὅσα ἔχουσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἰδίαν τι νὰ σημασίαν εἰς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς ἀπατᾶται. Οὕτως, οἱ στεναγμοὶ εἶναι φυσικὰ σημεῖα τῆς θλίψεως, ἡ ἀναπνοὴ εἶναι τὸ φυσικὸν σημεῖον τῆς ζωῆς.

Τὰ κατὰ προαίρεσιν σημεῖα δεικνύουσι μόνον τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτά. Κλάδος ἐλαίας, παραδ. χάρ. εἶναι τὸ σημεῖον τῆς εἰρήνης· τὰ τρία χρώματα ὁμοῦ συνηνωμένα, (ἥτοι τὸ ἐρυθροῦν, τὸ λευκὸν καὶ τὸ κυανοῦν) εἶναι σημεῖα τοῦ Γαλλικοῦ συντάγματος.

Τὰ σημεῖα τῶν ἰδεῶν μας παριστάνονται διὰ τριῶν εἰδῶν· διὰ σχημάτων, διὰ λόγου καὶ διὰ γραφῆς.

Σχήματα λέγονται κίνησις τις ἢ θέσις δεδομένη εἰς τὸ

σώμα μας, διὰ νὰ διακοινωνῶμεν τοὺς στοχασμοὺς μας. Ὁ ἄνθρωπος, παραδ. χάρ. ὅστις, μετὰ δυνατὴν πτώσιν φέρει ταχέως τὰς χεῖρας καὶ τὰ βλέμματά του εἰς μέρος τι τοῦ σώματός του, φανερώνει ὅτι τὸ μέρος τοῦτο ἐπληγώθη — Ἡ ἔθνη ἅτινα ὀφείλουσι ζωηροτέραν φαντασίαν εἰς τὸ κλίμα των μεταχειρίζονται συχνότερον τὸ μέσον τοῦτο πρὸς διακοίνωσιν τῶν ἰδεῶν των. Οἱ προφῆται, παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, διὰ νὰ γνωστοποιήσωσι τὴν δουλείαν δι' ἧς ἐφοβερίζετο τὸ ἔθνος των, διήρχοντο τὰς πόλεις ἔχοντες ἐπιφορτισμένον τὸν τράχηλόν των μὲ ἀλύσεις. Εἰς τοὺς ναοὺς τῶν ἐθνικῶν, οἱ χρησμοὶ ἐδίδοντο διὰ σχημάτων, ἅτινα ἐπροξένουν πλειοτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὴν πυρὰν φαντασίαν τῶν Ἀνατολικῶν. Εἰς τὰ θεάτρα τῶν Ῥωμαίων, ἡ τέχνη τοῦ νὰ ἐξηγῶνται διὰ σχημάτων, καλουμένη παντομιμητική, εἶχε φθάσειν εἰς τὸν ὑψιστον βαθμόν. Ἰδέαν ταύτης δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἐκ τῶν ἀναφερομένων περὶ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ῥοσκίου. Ὁ Κικέρων ἐπρόφερε φράσιν τινὰ τὴν ὁποίαν εἶχε συνθέσει, καὶ εὐθὺς ἐκεῖνος παρίστα τὸ αὐτὸ νόημα διὰ τῶν σχημάτων του. Ὅτε δ' ὁ Κικέρων ἔκαμνε μεταλλαγὰς τινὰς εἰς τὴν αὐτὴν φράσιν, ὁ κωμωδὸς, διὰ νέων σχημάτων, παρίστα τὴν μεταλλαγὴν ταύτην πιστῶς. Ἡ Θαυμάσιος αὕτη τέχνη μᾶς ἐξηγεῖ διατί ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης ἔτρεχε μετὰ τοσαύτης μανίας εἰς τοὺς παντομίμους. — Παρίστων οὗτοι ὀλοκλήρους τραγωδίας καὶ κωμωδίας διὰ σχημάτων, χωρὶς νὰ μεταχειρίζωνται διόλου τὸν λόγον, καὶ αἱ παραστάσεις αὗται τοσοῦτον μέγα ἀποτέλεσμα ἐπέφερον εἰς τὸν λαόν, ὥστε ἦτον ἀνάγκη νὰ κάμωσι νόμους διὰ νὰ μετριάσωσι τὸν ἐνθουσιασμόν μὲ τὸν ὁποῖον ἔτρεχον εἰς αὐτάς. Ὅπου ὅμως ἡ φαντασία εἶναι ταπεινοτέρα, τὰ σχήματα συνοδεύοντα ἀπλῶς μόνον τοὺς λόγους, παρέχουσι μεγάλην εἰς αὐτοὺς ἐνέργειαν.

Ἡ σχήματα εἶναι μέρος οὐσιῶδες εἰς τὴν τέχνην τοῦ λαλεῖν τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ μὴν ἀμελῇ ὅς τις θέλει νὰ παρρησιάζηται εἰς τὸ δηρόσιον.

² Ἀκολουθῶς θέλομεν διαλάβειν περὶ τοῦ Λόγου καὶ τῆς Γραφῆς.